

פטרון מערכת דעהו:

נתנדב לע"נ הרה"ח זאב ב"ר משה ע"ה
וזה האה"ח מרת פעריל ב"ר טובי ע"ה

עידן

דעה אה
אלקין אביך
ועבדהו

גליון מיוחד לבחורי חמד • ערוכים מתוך משנתו של כ"ק מרן רבינו שליט"א

גליון ריא- פרשת וארא - שנת תשפ"ה

מסילת ישרים

שיעורי השקפה ומוסר בדרך החסידות

והוריתי אתכם בדרך הטובה:

א שטענדיגע 'הדרכה' -
שטעלט אוועק דעם בחור
אויף די ריכטיגע רעלסן
עמוד ה'

פרשת וארא

משנת החסידות

ביאורים ויסודות מורחבים בתורת מרן הבעש"ט ותלמידיו זיע"א

• בתוך המאמר:

- עומק ההבדל בין מדרגת האבות לבין מדרגת משה רבינו
- הטעם שנתחלקו עשר המכות בשתי פרשיות נפרדות
- מדוע נגזר על משה שלא יוכל להיכנס לארץ כעונש לאמירתו 'למה הרעותה?'
- איזה פגם היה בגאולת מצרים?
- אי אפשר לזכות לשום מתנה שבקדושה רק ע"י יסורים
- כפי האופן שהיכה השי"ת את המצריים כן זכו בני ישראל לירש את הארץ

והבאתי אתכם אל הארץ:

שלימות יציאת מצרים היא יישוב ארץ ישראל ע"פ מדרגת מתן תורה

סיכום ותמצית:

א. חלוקת המכות לשבע ושלוש, כחלוקת הספירות לשלשה מוחין ושבע מידות, וארא - מידות נגלות ונראות, ב"א - גימטריא שלוש ראשונות.

הספירות נחלקות לשלשה מוחין ושבע מידות

ונודע שהעשר ספירות נחלקות לשתיים; מוחין ומידות; השלוש ראשונות 'כתר חכמה ובינה' הם חלק ה'מוחין' [וכדרך שהן מתפרשות באדם הנברא בצלם אלקים ובדוגמה דלעילא], ואילו שבע ספירות התחתונות, מדת החסד ומדת הגבורה וכו', הן חלק ה'מידות'.

שבע מכות - לעומת המידות, שלוש מכות - כנגד המוחין

והנה כנגד שני חלקים אלו שבספירות, מוחין ומידות, ישנן שתי מדרגות ביציאת מצרים. מדרגה אחת היא מה שהמידות דקדושה וזכות לצאת ממצרים, והיינו שמסלקים את אחיות החיצונים משבע המידות והן יוצאות לחירות עולם, והן שבע המכות שנכתבו בפרשת וארא - המכוונות למדרגת המידות. ולמעלה מזה היא יציאת המוחין ממצרים, שכנגד זה הן שלש המכות שנכתבו בפרשת בא - המקבילות לדרגת שלוש מוחין.

'וארא' - שבע מידות הנראות, 'בא' - רמז לשלוש הראשונות

ויש לפרש בכך את שמונת של שתי פרשיות אלו, בהקדם, הדנה המוחין שהם חלק המחשבה שאינו נראה ונגלה, נקראים 'עלמא דאתגליא', וכן איתא בתיקון"ז (יז. פתח אליהו וכו', כה): חלק המעשה, הן בבחי' 'עלמא דאתגליא'. וכן איתא בתיקון"ז (יז. פתח אליהו וכו', כה): בפסוק (דברים כט. כה) 'הנסתרות לה' אלוקינו והנגלות לנו ולבנינו', ש'הנסתרות לה' אלוקינו' קאי על המוחין, והם כנגד אותיות 'יה' שבשם הוי"ה, ואילו 'הנגלות לנו ולבנינו' קאי על המידות המרוממות באתון ויה' שבשם, [נ' מידות וה' תתאה - מדת המלכות], שהן חלק הנגלה, ונרמזו בכתוב באותיותיו - 'יה-נגלות'.

ומעתה יציאת מצרים שנחלקה לשנים - כנגד הנסתר והנגלה, הנה בפרשת 'וארא' נאמרו שבע מכות שהן במדרגת הנגלה, ונרמזו בשם הפרשה 'וארא' שהוא מלשון ראייה והתגלות. ואחריה באה פרשת 'בא' שבה נכתבו שלש המכות המכוונות לשלוש הראשונות, וזה נרמזו בתיבת 'בא' שעולה למספר ג' - כמנין המכות שנאמרו בפרשה זו. ואכן הינן מחולקות בתיבה זו כפי סדר המוחין, שהאות ב' רומזת לשתי הספירות - חכמה ובינה, והא' היא כנגד מדת החרה, ורומזו שבפרשת בא עסקינן ביציאת שלוש המוחין ממצרים⁽⁸⁾.

א

שני חלקים ביציאת מצרים - אתגליא ואתגליא

וַיִּדְבֹר אֱלֹקִים אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמֶר אֵלָיו אֲנִי ה', וְאָרָא אֶל אֲבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב וְגו' (ו, ב-ג). פרש"י: דיבר אתו משפט על שהקשה לדבר ולומר למה הרעותה לעם הזה, ע"כ. הנה פרשה זו סתומה היא, מתחילה יש להבין בכלל מה היתה כוונת השי"ת באמירתו למשה 'וארא אל האבות וגו' וגם הקימותי את בריתי איתם' וגו', וגם מה יש בזה תשובה למה שאמר משה 'למה הרעותה לעם הזה', וכל הפרשה צריך ביאור והבנה.

בפרשת וארא כתוב שבע מכות, ובפרשת בא שלוש האחרות

וכדי להבין הענין יש להקדים הקדמה כללית בכל מהות יציאת מצרים. כי הנה בפרשה זו מתחילה התורה לספר את סדר יציאת בני ישראל ממצרים, שהוציאים הקב"ה משם ע"י שהכה את פרעה ואת מצרים בעשר מכות. והנה מצינו שעשרת המכות נחלקות בתורה בשתי פרשיות, כי בפרשה זו נזכרות שבע המכות הראשונות מ'דם' עד 'ברד', ואילו שלוש המכות הנשארות 'ארבה' 'חושך' ו'מכת בכורות' כתובות בפני עצמן בפרשת בא. והטעם לכך שחילקה אותן התורה לשתי פרשיות, הוא מאחר שאכן ישנן שתי מדרגות ביציאת מצרים; דרגת שבע המכות שהוזכרו בפרשה זו, ולמעלה מהן היא מדרגת שלוש המכות הנזכרות בפרשת בא, וכפי שיבואר.

עשר מכות כנגד העשר ספירות

הנה נודע שהעשר מכות מכוונות כנגד העשר ספירות, והיינו שהקב"ה היכה את המצריים במכות האלו כדי לסלק אחיהם בעשר ספירות דקדושה, וכל מכה ומכה פעלה כבירור בספירה אחרת. וכדרך שכתב האריז"ל (שעה"פ וארא) בביאור סדר המכות, שהן מכוונות לסדר הספירות מתתא לעילא; מכת 'דם' מכוונת לעומת מדת המלכות, והיינו שמדת ה'מלכות' דקדושה הכתה את מלכות הרשעה של הקליפה במכת דם. ומדת ה'יסוד' דקדושה הכתה את הסט"א במכת צפרדע, וכן כולם, עיי"ש. ונמצא שתכלית ההכאה במצרים בעשר מכות אלו היתה כדי להעמיד את קומת העשר ספירות שבקדושה על מכוונה.

א. וע"ד הרמז, הנה שתי דרגות אלו של יציאת מצרים רמוזות ג"כ במה שהבטיח הקב"ה ליעקב אבינו על עלייתו משם (בראשית מו, ד) 'אנכי ארד עמך מצרימה, ואנכי אעלך גם עלה'. הנה נאמרו כאן

החלק הנעלם שביציאת מצרים הוא למעלה מטבע העולם

והנה ע"פ הקדמה זו נשוב לבאר ענין פרשת 'ידבר אלקים אל משה וגו' וארא אל אברהם' וגו', הנאמר כתשובה לדברי משה בסוף הפרשה הקודמת כנ"ל. ובתחילה נפרש את הדבר באופן פשוט, ואח"כ ניכנס בביאור הדברים ביתר עומק בעז"ה.

העולם הזה מיוסד על מדרגת שבע מידות

כי הנה בענין שתי דרגות אלו שאמרנו 'מוחין' וה'מידות', מבואר בכתבי האר"ז, כי הבריאה כולה מיוסדת על מדרגת **שבע המידות** בלבד, כמו שנבאר העולם **בשבעת ימי בראשית**, וכן בכל סדר ימות העולם הכל הולך וטובב על מספר שבעה. ואילו שלושת הספירות ראשונות, דרגת המוחין, הן למעלה מהבריאה. ועבודת האדם עלי אדמות היא להעלות את העולם ולהמשיך בתוכו את דרגת המוחין, עת"ד. ויוצא מזה שמדרגת השלוש ראשונות היא למעלה מטבע העולם, וכל הבריאה שלפנינו מיוסדת רק על גדר שבע המידות.⁽²⁾

בני ישראל זכו למדרגות הקדושה מכח השעבוד

והנה נתבאר שביציאת מצרים יש גם הוצאה לחלק המוחין מגלות, והיינו שהוצרכו ישראל אז לקנות גם המוחין שבקדושה, שהיא המדרגה הנעלית יותר של היציאה. ונודע שכל המדרגות שקנו ישראל בעת היציאה הגיעו אליהם מכח **השעבוד שהשעבדו בהם המצרים בתחילה**, כי ע"י עבודת הפרך בחומר ובלבנים שעבדו בני ישראל במשך ימי הגלות, הזדככו והיטהרו והוכנו לזכות לכל הקנינים הקדושים שקיבלו אח"כ.⁽³⁾ ולפי זה, מאחר שהוצרכו ישראל לקבל מדרגה עליונה של שלוש הראשונות, שכאמור היא מעולה יותר ממהות הבריאה, לפיכך הוצרכו לעבור מתחילה זיכוך ושעבוד קשה יותר מטבע העולם.

הכבדת העבודה למעלה מהטבע - כדי לזכות לדרגת שלוש ראשונות

ועל פי זה בנין דבר נפלא שמצינו בפרשת שמות, שאחר שבאו משה ואהרן לפני פרעה בשליחותו של מקום שישלח את עמו ישראל ממצרים, הכביד פרעה עליהם את השעבוד יותר, עד למעלה מגדרי הטבע. וכמו שנאמר בכתוב (ה' ו-1) וסצוה את הנוגשים והשוטרים לאמר 'לא תסיפון לתת תבן לעם ללבוך הלבנים כתמול שלשום, הם ילכו וקוששו להם תבן, ואת מתכונת הלבנים אשר הם עושים תמול שלשום תשימו עליהם לא תגרעו ממנו'. ולכאורה יפלא הדבר, כי איך שייך במציאות להשליט את חשבון הלבנים דבר יום ביומו כאשר בהיות התבן, והלא אם עד עתה כאשר ינתן להם תבן לא היו מספיקים אלא כמות זו של לבנים, היאך יתכן שיספיקו לעשות את אותה מתכונת כאשר לא ניתן להם תבן, אתמהא.

אך הענין בזה הוא כאמור, כי מאחר שהתחיל עתה סדר היציאה ממצרים, אשר עיקרה היא גאולת שלוש הראשונות שהם למעלה מגדר הבריאה, א"כ כדי לזכות לאורות נעלות אלו הוצרך גם השעבוד להיות למעלה מהטבע. ועל כן סיבב הרצון העליון שהכביד פרעה אז את עולו עליהם באופן מוגזם אשר אכן ע"פ הטבע אין מקום לקיימו, כי ע"י דייקא יזכו אח"כ לקבל מדרגות אלו שבקדושה, דרגת המוחין, שהן למעלה מטבע הבריאה.

טענת משה להקב"ה - שאין ישראל יכולים לסבול את קושי השעבוד

אמנם למעשה לא יכלו בני ישראל לסבול את קושי השעבוד הזה, וכמו שאמרנו למשה ולאהרן 'ירא ה' עליכם וישפוט אשר הבאתם את ריחנו בעיני פרעה וגו' לתת חרב בידם להרגנו' (שם פסוק כא), כלומר, שאין בכוחנו לסבול את הכבדת העבודה הזאת שלמעלה מדרך הטבע, והדבר לא יגרום לנו אלא המיתה. ועל זה שב משה בטענה לפני ה' באמרו 'למה הרעותה לעם הזה למה זה שלחנני, ומאז באתי אל פרעה לדבר בשמך הרע לעם הזה והצל לא הצלת את עמך' (פסוקים כב-כג).

קירוב זמן הגאולה גרם שלא תהיה היציאה בשלימות

וכיון שראה הקב"ה שאין בני ישראל יכולים לסבול את עול הגלות הקשה, ומובן מכך שעדיין אינם מוכנים לקבל את המדרגות הנעלות שלמעלה מהבריאה,

לפיכך הקל מעליהם את כובד הגלות, והחיש להם עת פדיון מארבע מאות שנה שנגזרו תחילה - למאתים ועשר בלבד. והיתה הכוונה בזה, שאכן לעת עתה לא תושלם גלות מצרים, וכמו כן לא יזכו לשלימות הגאולה - שהיא על פי דרגת שלוש הראשונות, והיא תהיה רק ע"פ סדר המידות, שהן במדרגת העולם.⁽⁴⁾

ועל כך אמר הקב"ה למשה (א' ו) 'עתה תראה אשר אעשה לפרעה כי ביד חזקה ישלחם' וגו', ופירש הרמב"ן בזה ע"פ פשוטו 'אשר תראה - בעת הזאת בקירוב תראה אשר אעשה לפרעה', וכלומר, שמאחר שאני פוטר לבני ישראל לקבל את קושי הגלות, מעתה אצטרך כביכול להחיש לגאולה, ולהוציא אותם לפני הזמן.⁽⁵⁾ אמנם התקרבות הגאולה הזאת תגרם לישראל שלא תהיה היציאה בשלימות כפי שעלתה מתחילה במחשבה העליונה. ודבר זה נרמז במה שפרש"י כאן (ע"פ הגמי סנהדרין ק"א) 'עתה תראה, העשוי לפרעה תראה, ולא העשוי למלכי שבעה אומות כשאביאם לארץ', והיינו שמאחר שבאת בטענה לפני על מה שהורע המצב לבני ישראל וכי קשה להם כח הסבל, ממילא לא תוכל הגאולה להיות במדרגתה הנכונה, ויגרם מזה אשר לא תוכל אתה, וגם כל אנשי הדור הזה, להיכנס לארץ - שזו היא מדרגת הגאולה בשלימות כפי שיבואר להלן בעז"ה.

התחלקות המכות מורה שלא היתה היציאה ע"פ דרגת המוחין

ובמהמשך לכך באה אח"כ פרשת וארא, שבה נכתבו רק שבע המכות הראשונות, המורות למדרגת ז' המידות כנ"ל. ואילו שלוש המכות הנשארות - שכנגד שלושת המוחין - לא נאמרו אלא בפרשה בפני עצמה, ולא נכללו להיכתב כולן ביחד. ולהורות בא, שלמעשה לא היתה עיקר היציאה ממצרים אלא ע"פ מדרגת השבע מידות, ואילו את שלושת הראשונות לא זכו ישראל לקבל בשלימות, ולא ניתנו להם אלא בדרך הארה מזמן העתיד. ועיקר הקנין והזכייה בהם לא תהיה אלא בזמן התיקון השלם, לאחר שנגאל לחירות עולם מעומק הגלות הזו שאנו נמצאים בה כעת.

ג

שתי מדרגות ביציאת מצרים - כשני אופנים בירושת ארץ ישראל

שתי מדרגות ביציאת מצרים - כנגד שתי דרגות בירושת הארץ

ועתה נבוא בעז"ה לבאר את הדברים ביתר עומק והרחבה. ונאמר, כי מה שאמרנו שביציאת מצרים כללה שתי מדרגות, ז' מידות וגו' מוחין, עומק עניינה הוא, כי מאחר שתכלית היציאה משם היתה כדי לבוא לארץ ישראל, וכמו שנאמר (לעיל ג' ח) 'אזרד להצילו מיד מצרים ולהעלותו מן הארץ ההוא - אל ארץ טובה ורחבה אל ארץ זבת חלב ודבש', ומצינו בירושת הארץ שגם היא מתחלקת בשתי דרגות אלו, וכמו שיבואר לפנינו, לכן גם היציאה ממצרים נעשית בשתי דרגות הללו, כי כפי המדרגה שיוצאים ממצרים, כן זוכים לעומתה לירושת הארץ.

שני אופנים בירושת הארץ: ירושת ז' עממין, וירושת כל עשר אומות

כי הנה כבר נתבאר בארוכה במקו"א (ראה גליון קפ"ז) שישנן שתי מדרגות כלליות באופן ירושת הארץ; ירושת ז' עממין, וירושת עשר אומות. שהרי כאשר כרת הקב"ה ברית עם אברהם אבינו בברית בין הבתרים לתת לזרוע את הארץ, מנה הכתוב שם (בראשית טו, יט-כא, עיי"ש ברש"י) עשר אומות, ואילו למעשה לא נחלו אבותינו אלא ארץ שבעת הגוים האחרונים המנויים שם, ואילו את ארץ הקיני הקניזי והקדמוני, שהם הארצות עמון מואב ואדום (כ"ב ג' ו), עדיין לא נתן להם הקב"ה עד לעתיד לבוא, שעליהם נאמר בנבואה על העתיד (ישעיה י"א, יד) 'אדום ומואב משלוח ידם ובני עמון משמעתם'.

לעת עתה לא נחלנו רק שבע אומות - ירושה ע"פ דרגת המידות

ונודע שעשר אומות אלו שבצד הקליפה, הינם 'זה לעומת זה' כנגד עשר ספירות הקדושות שבצד הקדושה. ושבעת האומות הכנעני החתי האמורי וכו' הינם כנגד ז' ספירות התחתונות, שהן שבעת המידות, ואילו קיני קניזי וקדמוני הם לעומת השלוש ראשונות, דרגת המוחין.

ונמצא מזה, ששתי מדרגות אלו שבירושת הארץ, ירושת כל עשר האומות וירושת ז' עממין בלבד, הכוונה לירושת הארץ ע"פ המידות, ומאידך ירושה

שתי לשונות של עליה, 'אנכי אעלך', וגם עלה, והם מורים לשתי דרגות העלאה שנכללו ביציאת מצרים, והן האמורות בשתי הפרשיות - וארא ובא. כי הנה מניין הפסוקים שבפרשת וארא הוא קכ"א, העולה כמנין ירבת 'אעלך', ורומז להעלאה הראשונה ממצרים - ע"פ שבע מידות. ומאידך מנין הפסוקים של פרשת בא הוא ק"ה, כמנין 'עלה', ומורה על העליה השנייה - ע"פ דרגת המוחין. ועל כך באה הבטחת הקב"ה ליעקב אבינו 'אנכי אעלך', כלומר שאעלה אותך משם בדרגת ז' מידות, וגם עלה - לדרבנות עליה נוספת, לומר שגם את השלש ראשונות אשר הן נעלות יותר, אעלה ג"כ ממצרים, והיא דרגת היציאה שבפרשת בא שפסוקיה הם כמנין 'עלה'.

ב. ודבר זה נכלל במה שאמרנו ז"ל (רש"י בראשית א, א, ע"פ בר"י, טו) ש'מתחילה עלה במחשבה לבראתו במדת הדין, ראה שאין העולם מתיקיים, הקדים מדת רחמים ושיתפה למדת הדין'. וכלומר שראה הקב"ה שאין העולם ירבו עדיין להתקיים ע"פ המדרגה הנעלה, מדת הדין, כפי שעלתה במחשבה, והיינו דרגת המוחין, ולכן שיתף עמה את מדת הרחמים, שעניינה שנבאר העולם בשבעת ימי בראשית, בחי' שבע המידות, שעפ"י מדרגה זו קיים העולם עתה. וראה עוד להלן בהערה ד'.

ג. וזה ע"ד מאמרו ז"ל (נבוכה ה) 'דבי שמעון בן יוחאי אומר, שלש מתנות טובות נתן הקב"ה לישראל, וכולן לא נתנו אלא על ידי יסורין, אלו הן, תורה וארץ ישראל והעולם הבא'. הרי שכדי לזכות למתנות טובות מאת הש"ת צריך לעבור מתחילה מעבר של יסורין. וראה עוד בזה להלן.

ד. וכפי האמור לעיל הרי זה ממש כדרך שהיה בראשית הבריאה, שראה הקב"ה שאין העולם מתיקיים ע"פ מדת הדין - בחי' ג"ר, ולכן שיתפה למדת הרחמים - דרגת המידות, הכי נמי כאן ראה הקב"ה שאין בני ישראל יכולים לקבל את עומק הדין של הג'ר, לכן המעית את מדרגת היציאה שלא תהיה אלא ע"פ דרגת השבע מידות.

ה. ולכן היה מספר השנים אשר ישבו בפועל ממצרים מאתיים ועשר, שהם מנין ז' פעמים שם 'אהיה' (ש"פסח פסח דרוש א), המורה על העתיד, וכמו שיבארנו בזה"ק (ח"ג סה). שפירושו מלשון 'זמין אנו לאתגלית', ולרמזו בא שהיציאה לפני זמנה אחר ר"י שנים, היא בעיקר נסמכת על השלמתה בעתיד, כי לעת עתה עדיין לא זכינו לשלימות היציאה ממצרים.

ד. המוחין והמידות מקבילים למעשה בראשית והנהגת התורה, וכן לאבות ומשה רבינו, והם שני מהלכים ביישוב א"י, ששלימותו ע"י משה רבינו דור מקבלי התורה.

ה. מטרת יציאת מצרים – ליישב את א"י ע"פ התורה מה שמחייב יסורים למעלה מהטבע, ומהעדר היכולת לסבלם לכן לא ירשוהו כן אלא רק כמדרגת האבות.

וינחלו את כל עשר האמות היושבים בארץ – המכוונים לכל קומת הספירות המוחין והמידות, שהיא שלימות ירושת הארץ ע"פ מדרגת התורה.

ירושת ארץ ישראל ע"פ התורה מחייבת יסורים למעלה מהטבע

ולפי מה שאמרנו שכפי המדרגה שיוצאים ממצרים כן זוכים לעומתה לירושת הארץ, נמצא שיציאת מצרים כזו שתכליתה לירש את הארץ ע"פ מדרגת התורה – שלוש הראשונות, הכוונה ליציאת שלוש הראשונות מגלות, ולזכות לדרגת המוחין שבקדושה. וכפי האמור לעיל כדי לקבל את מדרגת אלו שהן למעלה מטבע הבריאה, נצרך גם יזכור נעלה יותר, אשר מטעם זה הכביד פרעה את העבודה על כלל ישראל באופן למעלה מדרך הטבע.

ולפי דברינו כאן מובן הדבר יותר, שהרי אמרו חז"ל (ברכות ה.) 'שלוש מתנות טובות נתן הקב"ה לישראל, וכולן לא נתנו אלא על ידי יסורים, אלו הן, תורה וארץ ישראל והעולם הבא', הרי שבכדי לזכות לירושת ארץ ישראל צריך לעבור מתחילה מעבר של יסורים. ואם כל קנין בארץ ישראל נעשה ע"י יסורים, הרי ודאי שירושת הארץ ע"פ מדרגת התורה נקנית ע"י יותר יסורים. כי התורה היא למעלה מטבע העולם, וצריך לעבור הרבה זיכוכים וקשים מיוחדים כדי לקבל כל ענין הקשור עם אור התורה, וכדחזינו שההתמסרות לדברי תורה צריכה להיות באופן נעלה מגדרי הטבע, וכדכתיב (יהושע א. ח) 'הגית בו יומם ולילה, ותלמידי חכמים מנדיין שניה מעיניהם ועוסקים בתורה בכוחות עצומים למעלה מהטבע, ודוקא בזה הינם זוכים להידבק ולהשיג את אור התורה, מפני שהיא למעלה ממדרגת הבריאה. ועד"ז הכביד גם פרעה את עולו אליהם באופן שלא שיד לעשות כן כלל ע"פ הטבע כנ"ל, כיון שצריכים הם לזכות לקבל את התורה, ולירש את הארץ ע"פ מדרגה זו.

כיון שלא יכלו לסבול את קושי הגלות, אין יכולים לירש את הארץ בשלימות

אמנם כמבואר לעיל לא יכלו בני ישראל לסבול את קושי השעבוד שהכביד פרעה עליהם אז, ולכן בא משה לפני הקב"ה וטען 'למה הרעותה לעם הזה למה זה שלחתי, ומאז באתי אל פרעה לדבר בשמך הרע לעם הזה' וגו'.

ועל כך אמר לו הקב"ה, 'עתה תראה אשר אעשה לפרעה', ולפי דברינו עתה תובן היטב דרשת חז"ל על זה שהובאה לעיל, 'עתה תראה, העשוי לפרעה תראה, ולא העשוי למלכי שבעה אומות כשאביאם לארץ', כי אמר לו השי"ת שמא אתה שאין יכולים לסבול את היסורים הנצרכים לקבל את מדרגת שלוש הראשונות, מעתה לא תוכלו אתה והדור דעה לבוא אל הארץ, כי עדיין אינם מוכנים לרשת אותה בשלימות, שהיא ירושת משה רבינו ודורו הנעשה בהורשת כל האמות משם, גם את הקיני קניזי וקדמוני, שהיא שלימות קנין ארץ ישראל מצד מדרגת התורה.

בני ישראל זכו לירושת הארץ רק ע"פ מדרגת האבות הק'

והנה מעתה ע"פ הדברים האלה יובן היטב גם דברי הקב"ה למשה בתחילת פרשתנו, שדיבר איתו קשות אליו על מה שהקשה לומר 'למה הרעותה' וגו'. 'ידבר אלקם אל משה וגו', וארא אל אברהם אל יצחק ואל יעקב וגו' ושמי ה' לא נודעתי להם⁽¹⁾, וגם הקימותי את בריתי לתת להם את ארץ כנען וגו', וגם אני שמעתי את נאקת בני ישראל אשר מצרים מעבידים אותם ואזכור את בריתי, לכן אמור לבני ישראל וגו' והוצאתי אתכם מתחת סבלות מצרים והצלתי אתכם מעבודתם וגו', והבאתי אתכם אל הארץ אשר נשאתי את ידי לתת אותה לאברהם ליצחק וליעקב, ונתתי אותה לכם מורשה אני ה' (ב-ח).

וכוננת השי"ת בזה היתה לומר למשה, כי מאחר ששמעתי את נאקת בני ישראל הצועקים שאינם יכולים לסבול את מה שמצרים מעבידים אותם, לפיכך זכרתי את הברית אשר נשבעתי אל האבות לתת לזרעם את ארץ כנען, ואכן מכח הברית והשבעה הזאת אחיש להם הישועה, ואוציא אותם מתחת סבלות מצרים, ואביא אותם אל הארץ אשר נשאתי את ידי לתת אותה לאברהם ליצחק וליעקב. אמנם כל זה לא יהיה אלא לפי מדרגת האבות הק', והיינו שלא יזכו לירש אלא את נחלת ז' עממין, שהם כנגד שבע המידות, שזוהי מדרגת ירושת הארץ מצד האבות הק' כנ"ל, אולם את ארץ הקיני קניזי וקדמוני, דרגת המוחין, שהיא ירושת הארץ בשלימות, לא יזכו אליה לעת עתה.

מטעם זה לא נכתבו בפרשתן רק שבע המכות הראשונות

ולכן כתבה התורה בפרשה זאת רק שבע המכות הראשונות – המכוונות לז' ספירות, כי אכן את שבע המידות האלו זכו בני ישראל לקבל כראוי, כי יציאתם ממצרים מצד המידות אכן היתה בשלימות. אך שלוש המכות הנשארות נכתבו בפרשה בפני עצמה, להורות על שלא זכינו אליהן בשלימות, ולעת עתה קיבלנו מהן רק הארה. ואילו שלימות יציאת המוחין מגלות תהיה לעתיד לבוא בזמן התיקון השלם, שאז יצאו כל חלקי הקדושה מגלות, ובזה נזכה לירש את כל הארץ הקדושה בשלימות, ואז יתקיים 'והבאתי אתכם אל הארץ וגו' ונתתי אותה לכם מורשה אני ה', בכ"א.

הכוללת גם את המוחין, ומה שעדיין לא זכינו לרשת אלא את נחלת שבעת האמות, ולא את ה'קיני קניזי וקדמוני', מורה שירושתנו את הארץ לעת עתה היא ע"פ דרגת המידות לבדה ולא במדרגת המוחין. והיינו כדרך שאמרנו בענין יציאתנו מארץ מצרים, שכל היציאה משם לא היתה בעיקרה אלא במדרגת המידות בלבד, ועדיין לא זכינו לגאולת המוחין, ומטעם זה לא ירשנו ג"כ את הארץ אלא ע"פ מדרגת המידות, ולא ע"פ דרגת המוחין וכדלהלן, כי כאמור שניהם תלויות זו בזו.

ד

שתי דרגות במתנת הארץ – מעשה בראשית ומתן תורה

מעשה בראשית – בחי' ז' מידות, התורה הק' – דרגת המוחין

והנה שתי דרגות אלו, המידות והמוחין, באופן כללי הינן מקבילות לשתי המדרגות; מעשה בראשית והתורה. והביאור בזה, כי הרי אמרנו לעיל בשם האריז"ל שעצם הבריאה מיוסדת על שבע המידות בלבד, ונמצא שהבריאה שייכת לז' התחתונות. ומאידך התורה הק' הרי 'קדמה לעולם' (פסחים נד.), וכלומר שהיא עומדת במדרגה למעלה מהעולם, והיא בחי' חכמתו בינתו ודעתו של הקב"ה כביכול, דרגת המוחין העליונים, שהם נעלים יותר מהבריאה.

שתי דרגות בירושת הארץ: ע"פ מעשה בראשית, וע"פ מתן תורה

ולפי האמור לעיל שישנן שתי דרגות בירושת הארץ, ירושה הניתנה ע"פ דרגת המוחין – עשר אמות, וירושה ע"פ המידות – ז' עממין, הנה לדברינו הכוונה לשתי מדרגות חלוקות באופן שבו נחולים כלל ישראל את הארץ, והן; ישיבה הבאה ע"פ מעשה בראשית – והיינו מצד הנהגת העולם המחייבת שלכל אומה ולשון תהא מדינה משלו להתיישב בתוכה ולקבוע שם מקום מגוריו, וכדרך הזה ראוי שתהיה גם לעם ישראל ארץ משלהם. ולמעלה מזה היא הארץ הניתנת לנו ע"פ דרגת מתן תורה – שתכליתה ליישב את העולם הגשמי ע"פ הדעת העליון המתגלה בתורה, ולהקים בעולם התחתון יישוב המתנהג כולו בשכל אלוקי (ואכתהמ"ב).

מעשה בראשית – האבות הק', מתן תורה – משה רבינו ע"ה

ועוד יש להתאים שתי מדרגות אלו בישיבת הארץ, למדרגת האבות הק' ומדרגת משה רבינו. כי הנה האבות הק' מכוונים לדרגת מעשה בראשית, וכמו שנכתבו כל סיפורי יישובם ותולדותיהם בספר בראשית, שהוא 'ספר היצירה', כי גם האבות נחשבו כעין יצירה לזרעם (רמב"ן בהקדמה לספר שמואל). וכמו כן שלשת האבות מכוונים כנגד 'תורה עבודה וגמילות חסדים', שהם שלשה עמודי העולם (אבות פ"א מ"ב), ונמצא שהאבות הק' הם התיקון למדרגת העולם.

ומאידך משה רבינו ע"ה מכוון למדרגת התורה הק', שהרי הוא הוריד את התורה מן השמים, והיה העומד בין ה' ובין ישראל בעת מתן תורה להגיד להם את דבר ה' (ע"פ דברים ה. ה), ונחשב כמו הסרסור בין הקב"ה לעם ישראל ליתן להם את התורה (ירושלמי מגילה פ"ד ה"א). עד שכל התורה נקראת על שמו, וכמ"ש (מלאכי ג. כב) 'זכרו תורת משה עבדך', הרי משמה רבינו שיד לבחי' התורה.

שלימות ירושת הארץ – ע"י משה רבינו ודור דעה

והנה אילו זכו משה רבינו ודורו דור דעה (-כלומר שיש להם שייכות לדרגת המוחין) לבוא ולרשת את הארץ, אזי היתה ירושתה בשלימות הגמורה, ע"פ מדרגת שלוש הראשונות גם כן, ואז היינו זוכים לירש גם את נחלת 'קיני קניזי וקדמוני' המכוונים לדרגת המוחין, ובצורה כזו היו מיישבים את הארץ הקדושה ע"פ מדרגת התורה שעמדו בה. וזו היא שלימות מדרגת ירושת הארץ, ואליה היתה הכוונה העליונה בתחילה.

ה

ע"י קירוב זמן הגאולה לא ירשנו את הארץ אלא ע"פ מדרגת האבות הק'

תכלית היציאה ממצרים – ליישב את ארץ ישראל ע"פ התורה שעתידים לקבל

והנה כאשר אמר הקב"ה למשה רבינו (לעיל ג. יב) 'בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה', וכלומר שמטרת להוציא את בני ישראל ע"פ מדרגת התורה שעתידים לקבל, הנה בעומק הדברים גילה לו בכך, ששלימות ביאת בני ישראל לארץ, שהיא התכלית הנרצה ביציאתם ממצרים 'העלותו מן הארץ ההוא אל ארץ טובה ורחבה' כנ"ל, היא כדי ליישב אותה ע"פ מדרגת התורה שעתידים לקבל במידה, וכישר לו שאם יזכו משה רבינו והדור היוצאים ממצרים, יבואו

1. ולפי האמור יובן גם מה שדייק משרע"ה בלשונו לומר 'ומאז באתי אל פרעה לדבר בשמך הרע לעם הזה', ונאמר, שכוונתו היתה אל התורה הק', שכולה שמוותי של הקב"ה (וזה"ק ח"ב קכד. רמב"ן בהקדמה לפירושו ע"ה), וכלומר שמכוון שתבע מפרעה להוציא את בני ישראל ע"פ מדרגת התורה שעתידים לקבל, והוכח העבודה עליהם באופן שלא יוכלו שאת. 2. ולדברינו יש לפרש, שהשם א-ל-ש-ד' שבו התראה הקב"ה אל האבות הק', שייך לדרגת הבריאה, שהרי שם שר העולם 'מטטרון' עולה כשם זה, שעל זה נאמר (הלכן כ. ט. ובש"ס) 'כי שמי בקרבן'. וזה שייך לאבות הק', שהם בדרגת הבריאה. אולם 'שמי הוי"ה' (ה-מכוון לדרגת התורה) לא נודעתי להם, כי מדרגת התורה שייכת בעיקר למשה רבינו ע"ה.

והוריתי אתכם בדרך הטובה:

א שטענדיגע

'הדרכה' -

שטעלט אוועק

דעם בחור אויף די

ריכטיגע רעלסן

א. עשה לך רב: אן א 'מורה דרך' פארקריכט מען

אין נגלה דארף מען האבן א 'דיין' צו פסק'ענען שאלות | אין חסידות דארף מען האבן א רבי'ן צו אנווייזן וואו איין און וואו אויס | אן הדרכה האט מען נישט דעם ריכטיגן באלאנס | דוגמא: ער גייט אנגעטון שמוציג - צוליב 'ענוה' | ווען ער וואלט געזען וויאזוי חסידים גייען אנגעטון ריין - וואלט ער נישט געקומען צו דעם טעות | דוגמא: ער דאווענט אינדערוואכן מיט זעלבן אריכות ווי שבת | יעדע זאך אין זיין צייט | אן הדרכה איז ער צומישט צווישן אלע דרכים אין עבודת ה' | דער רבי פירט אים אויף איין וועג | פון בלויז לערנען ספרים איז שווער צו באקומען דעם ברען אין אידישקייט | דאס דארף מען צווען און מקבל זיין פון א רבי'ן

ב. שמע בני: דורך א קשר מיטן 'מורה דרך' - שפארט מען זיך אזויפיל יסורי הנפש

א בחור מוז האבן הדרכה פאר פשוט'ע אידישקייט | אפילו אויב ער קען אליינס לערנען ספרים - וועט עס אבער בלייבן קינדעריש | דער מחנך גיבט אים איבער אן ערוואקסנקייט און ערנסטקייט | טאמער א בחור שמועסט נישט מיט זיינע מדריכים - קען ער אמאל מאכן א הארבע טעות אין הייקעלע עניני אמונה | בחורים ליידן זיך צוזאם פון פארשידענע בחור'ישע שוועריקייטן | מיט איין שמועס צום מדריך - גייט ער ארויס מיט אן עצה אדער עכ"פ חיזוק | לא הביישן למד | א בחור וויל אריינכאפן די גאנצע וועלט | דער מדריך קילט אים אביסל אפ און שטעלט אים אריין אין 'כלים' | ער ווייזט אים וואס איז אן 'עיקר' און וואס א 'טפל' | ער ווייזט אים וואס ער זאל 'עצט' טון און וואס ער זאל איבערלאזן אויף שפעטער | אלס עלטערער אינגערמאן - וועט ער שוין זיין א 'מורד' | דעמאלט וועט ער דארפן האבן דעם אייגענעם 'משקל החסידות'

ג. ומינה לא תזוע: דער 'עיקר העיקרים' פון א בחור - 'לימוד התורה'

דער 'עיקר' פון א בחור איז לערנען תורה | דאס נעמט אריין סיי 'עיון' און סיי 'בקיאות' | אין דער היינטיגער וועלט קען א בחור אויסנוצן זיין פרייע צייט אריינצוכאפן מסכתות הש"ס און אלערליי לימודים | ער זאל זיך נישט זוכן קיין אנדערע ענינים און פרומקייטן ווייל דאס איז אלעס עצת היצר | די תורה וועט אים אויסאידלען | ער דארף געדענקען אז ער לערנט תורה ה' - נישט סתם א חכמה | דאווענען ערנסט העלפט צו צום ערנסטקייט פון לערנען | נישט אפכאפן א שמונה עשרה | שחרית דארף א גרעסערע הכנה און כונה | א בחור דארף לערנען יעדן שבת חסידישע ספרים | דאס ראטעוועט אים פונעם חושך פון עקבא דמשיחא | דאס גיבט אים אריין א הרגשה פון 'נשמה' | אן עלטערער בחור דארף אויך לערנען 'תורת החסידות' | דאס גיבט אים א חסידישער מוח | ער זעט אן אנדערע תורה פאר זיך

א.

עשה לך רב: אן א 'מורה דרך' פארקריכט מען

דער גרעסטער 'משקל החסידות' - זיין בטל צו א מדריך

דער מסילת ישראל דא אין פרק כ שמועסט אויס, אז אין 'חסידות' קען מען מאכן גרויסע טעותים, און מען דארף האבן א ריכטיגן 'משקל' מיט וואס מען וועגט אפ יעדע זאך, צי עס איז ריכטיג אדער נישט. איינע פון די עצות אויף 'משקל החסידות' איז דער ענין פון האבן 'הדרכה' און 'שימוש' ביי א רבי'ן - וואס דאס היט אויס פון אסאך טעותים. מען וועט אביסל ארומרעדן דעם ענין פון הדרכה.

אן צווען פונדערנאנט - קען מען איבערשרייבן און פארקריכן

מען זעט אמאל א בעל תשובה אדער א מאדערנער איד וועלכער נעמט זיך לערנען חסידישע ספרים - אן צווען פונדערנאנט וויאזוי חסידישע אידן פירן זיך און וויאזוי חסידישע רבי'ס פראווען וואכנדיגע טעג, שבתים און ימים טובים - וואקסט ער אריין קרום אינעם גאנצן דרך החסידות. אמאל געשעט אז ער ברענט מיט א מורא'דיגן התלהבות וואס איז מער ווי זיינע כלים און עס איז גורם צו שבירת הכלים, אמאל געשעט אז ער איז זיך אינגאנצן פורש פון די מענטשהייט, און ער באקומט א 'שנת הברית', אמאל געשעט אז ער נעמט אן אלע חומרות און מנהגים פון אלע ספרים צוזאמען, און ער ווייסט נישט וואו איין און וואו אויס, ער ווייסט נישט דעם חילוק צווישן א וואכנדיגן דאווענען ביז א שבת'דיגן דאווענען וכדומה, אמאל געשעט אז ער

גייט מיט איין עבודה ביזן סוף - אן פארשטיין די אנדערע זייט פון דער מטבע - ווי למשל, ער ארבעט אויף 'ענוה', ביז ער פועל'ט ביי זיך צו האלטן אז ער איז ממש גארנישט ווערד, און ממילא גייט ער אנגעטון צוריסן און שמוציג, און ער איז זיך מבזה בתכלית הבזיון. דאס אלעס זענען בלויז עטליכע דוגמאות פון צענדליגע טעותים וואס קענען זיך מאכן ביי די וועלכע האבן נישט קיין הדרכה און שימוש פון חסידישע אידן און רבי'ס.

דער רבי איז אים בורר איין געוויסן וועג פון צווישן אלע מהלכים

אין אלע דורות האט מען געוואוסט, אז - חוץ פון די אלע העכערע ענינים פון 'התקשרות לצדיקים' - איז 'האבן א רבי' א פשוט'ער צורך - פונקט ווי צו 'האבן א דיין' אין הלכה'דיגע ענינים. ווייל א חסיד מוז האבן איינער וועלכער זאל אים מדריך זיין אין חסידות! דאס 'צוקוקן' וואס דער חסיד קוקט זיך צו ביים רבי'ן - וואס דער רבי האט מקבל געווען פון זיין רבי'ן - וויאזוי עס גייט צו א דאווענען, וויאזוי ער באנעמט זיך מיט מענטשן, וויאזוי ער פראוועט א שבת און א יום טוב, וויאזוי ער באגייט זיך אין געלט זאכן וכדומה - דאס איז א לעבעדיגער 'משקל החסידות' וואס לערנט אים אויס די פראקטישקייט וויאזוי מען לעבט במציאות ווי א חסידישער איד! דאס פלאסטערט אים אויס א געוויסער 'דרך החסידות' - פון צווישן אלע 'דרכים'! דאס לערנט אים אויס, נישט צו נעמען אויפאיינמאל אלע דרכים אין

ב.

שמע בני: דורך א קשר מיטן 'מורה דרך' - שפארט מען זיך אזויפיל יסורי הנפש

אויפכאפן דעם ערנסטקייט און ערוואקסנקייט דערין, ווער רעדט נאך פון די פארשידענע טעותים וואס בחורים זענען זייער עלול צו מאכן, וואס ער קען ממש ווערן אינגאנצן פארקורמט פונעם ריכטיגן דרך, אמאל איז עס א נארישע עקסטרעמיזם און אמאל איז עס נאך ערגער דערפון, אז ער מאכט ממש א

אידישקייט. ווייל א בחור'ס דעת איז נאך היבש רוי און יונג, און אפילו אויב ער לערנט ספרי מוסר וחסידות - איז אבער זייער שווער אז ער זאל עס ריכטיג אויפכאפן און באקומען דעם ריכטיגן יראת שמים דערפון, עס וועט זיין א קינדערישע יראת שמים וואס אלעס איז ווי א שפיל, ער וועט נישט

די 'הדרכה' מאכט אים ווערן ערוואקסן - מער ווי אלע ספרים וואס ער לערנט וויפיל דער ענין פון 'הדרכה' איז נוגע צו יעדן איינעם - איז עס נאכמער נוגע פאר בחורים, און נישט בלויז כלפי עניני חסידות, נאר אפילו כלפי דעם חינוך וואס זיי דארפן באקומען אויף פשוט'ע

נקודות:

אין אלע דורות האט מען געוואוסט, אז - חוץ פון די אלע העכערע ענינים - איז 'האבן א רבי' א פשוט'ער צורך - פונקט ווי צו 'האבן א דיין'. ווייל א חסיד מוז האבן איינער וועלכער זאל אים מדריך זיין אין חסידות! א לעבעדיגער 'משקל החסידות' וואס לערנט אים אויס די פראקטישקייט וויאזוי מען לעבט במציאות ווי א חסידישער איד!

ספרים קענען איבערגעבן דעם 'שכל' און מחשבה פון חסידות, אבער דאס 'הארץ' אין חסידות – באקומט מען אסאך מער אויב עס גייט אריבער 'לעבעדיג' פון א רבי'ן וועלכער גיבט אים איבער די 'געפיל' וויאזוי מען לערנט א חסידיש ספר

געווענליך, איז די 'התחלה' פון חסידות – אלס בחור! דער בחור גיבט זיך א וועק אויף פון דער קינדערישער שלאף, און ער וויל זיך נעמען דינען דעם רבונן של עולם מיט א שטארקייט! ער וויל זיך נעמען צו תורה און עבודה מיט אלע כוחות! אבער ער ווייסט נישט וואס איז אן 'עיקר' און וואס איז א 'טפל'?! און דערפאר איז די בעסטע זאך דער 'עשה לך רב והסתלק מן הספק', ער זאל רב והסתלק מן הספק, ער זאל האבן א רבי'ן מיט וועמען ער רעדט זיך דורך

טעות אין עיני אמונה אדער אין אנדערע יסודות פון אידישקייט. דערפאר דארף א בחור האבן א קשר מיט זיינע רבי'ס און מדריכים, און ער זאל זיך נישט שמעען פון זיי, נאר צוגיין צום מגיד שיעור אדער משגיח און פרעגן וואס ער האט צו פרעגן - אפילו אויב עס איז נישט קיין קריטישע שאלה, נאר פשוט זיך דורכצושמועסן אן ענין אין אידישקייט און הערן צי ער האט טאקע גוט פארשטאנען אדער אפער האט ער א שטיקל טעות. און אודאי דארט וואו ער האט מער אן ערנסטע שאלה, דארף ער גיין פרעגן דעם ראש ישיבה אדער דעם רבי'ן, און דורכדעם וועט ער באקומען א ריכטיגע הדרכה.

א שאד צו ליידן אזויפיל ווען עס איז דא עצות און חיזוק

דער ענין פון הדרכה איז אויך נוגע כלפי בחורי'שע פראבלעמען. ווייל דורכאויס זייערע בחורי'שע יארן מוטשען זיך בחורים מיט פארשידענע פראבלעמען און שוועריקייטן וועלכע קומען אונטער, זה בכה וזה בכה, דא שטערט אים דאס און דא אַרט אים דאס, אמאל ליידט מען פון שלעכטע מחשבות און 'הרהורים', אמאל ליידט מען פון א סכסוך וואס מען האט מיט א חבר, אמאל ליידט מען פון א טיפע קנאה אויפן בעסערן בחור - וועלכע לאזט נישט קיין מנוחה, אמאל ליידט מען פון פארשידענע 'בלבולי הדעת' וועלכע פארדרייען דעם קאפ, וכדומה. און אסאך מאל קען מען זיך ממש אפמוטשען די גאנצע בחורי'שע יארן מיט די סארט פראבלעמען. און עס איז אזא שאד! ווען דער בחור זאל ווען האבן אביסל שכל און שטארקייט צו גיין זיך אויסרעדן צום ראש ישיבה, צום משגיח אדער צום רבי'ן, וואלט זיי אים געקענט העלפן מיט א פשוט'ע עצה, און ער וואלט געווען א געהאלפענער! און אפילו אויב ער וועט נישט האבן קיין עצה,

אבער דער עצם זאך אז ער האט זיך דורכגערעדט מיט אן ערנסטן איד, א תלמיד חכם און א ירא שמים - גיבט אים שוין א געוואלדיגן 'חיזוק' אז ער איז נישט אליין אין דער פלאנטער! איינער האט אים אויסגעהערט און פארשטאנען! און מיט דעם פארשפּאַרט מען זיך מוטשעריי וואס ער וואלט זיך געקענט מוטשען פאר יארן לאנג, און ממש שפירן ווי ער ווערט דערשטיקט פון גרויס צער און ווייטאג, און דא, איינמאל ער האט זיך אויסגערעדט - איז ער שוין אן אנדערער מענטש.

די הדרכה שטעלט אים אוועק וואס איז אן 'עיקר' און וואס א 'טפל'

ווען עס קומט צום ענין פון 'חסידות' איז דער ענין פון 'הדרכה' - וואס א בחור דארף האבן - נאך אסאך וויכטיגער. ווייל געווענליך, איז די 'התחלה' פון חסידות - אלס בחור! דער בחור גיבט זיך א וועק אויף פון דער קינדערישער שלאף, און ער וויל זיך נעמען דינען דעם רבונן של עולם מיט א שטארקייט! ער וויל זיך אן ערליכער איד מיט א שלימות! ער וויל זיך נעמען צו תורה און עבודה מיט אלע זיינע כוחות! אבער ער ווייסט נישט וואס איז אן 'עיקר' און וואס איז א 'טפל'? אויף וואס דארף מען לייגן מער כוחות, און אויף וואס דארף מען זיך נישט שטעלן אזוי פעסט? וואספארא נהגה איז אן ערנסטע 'חומרא' וואס געהערט טאקע צו זיין מדרגה, און וואס איז א 'פרומקייט' וואס געהערט נאר צו גרויסע בני עליה, אדער וואס איז גאר אן איבערגעטריבענע חומרא וואס געהערט נישט צו קיינעם? וואספארא נקודה איז עבודת ה' זאל ער נעמען אלס 'עיקר דרך', און וואספארא נקודה זאל זיין בלויז ווי א זייטיגער וואספארא ער משקל זיין אלע זיינע כוחות אין דאווענען, און עס זאל נעמען לאנגע שעות? אדער זאל ער זיך פארלייגן אויף קדושת שבת, און זיך

גרייטן א גאנצע וואך צום שבת קודש? אדער זאל ער זיך אריינלייגן ראשו ורובו אין 'אהבת ישראל' און 'אהבת חברים'? אדער זאל ער ליגן בלויז אין 'לימוד התורה'? אויב תורה, וועלכע סארט לימוד, 'עיון' אדער 'בקיאות' וכדומה אזעלכע סארט שאלות און אומקלארקייטן וואס נעמען ארום דעם בחור בתחלת דרכו. און דערפאר איז די בעסטע זאך דער 'עשה לך רב והסתלק מן הספק', ער זאל האבן א רבי'ן מיט וועמען ער רעדט זיך דורך, יענער גיבט אים א 'דרך הישר' אין עבודת ה', און יענער ווייסט אָן וואו צו משקיע זיין מער כוחות און וואו ווייניגער כוחות, וואס עס איז אן עיקר און וואס עס איז א טפל, וואו מען לייגט דעם דגוש און וואו נישט, און דורכדעם באקומט ער דעם ריכטיגן מהלך וויאזוי מען גייט צו צו יעדע זאך אין עבודת ה'.

נאכן ווערן 'מודרך' דארף ער אנטוויקלען זיין אייגענעם 'משקל החסידות'

נאכדעם וואס א מענטש איז דורכגעגאנגען די אלע יארן אלס בחור און אלס אינגערמאן מיט די ריכטיגע הדרכה פון א רבי'ן - קומט ער אָן צו א געוויסן יארגאנג, וואס ער איז שוין א 'מודרך'! ער האט שוין גענוג געלערנט און איז גענוג ערוואקסן, אז ער קען שוין אליינס מכריע זיין א ספק אין עבודת ה'! און דעמאלט הייבט זיך אָן דער ריכטיגער 'משקל החסידות' וואס דער מסילת ישרים זאגט דא, אז עס איז א גרויסע סכנה אז ער זאל נכשל ווערן אין א אומריכטיגע הכרעה, און צו דעם פעלט זיך אויס די דריי תנאים וואס דער מסילת ישרים זאגט: א. עס מיינען אמת'דיגע ערנסט. ב. עס גוט דורכטראכטן. ג. זיך פארלאזן מיט א שטארקן כוחות, אז דער אייבערשטער וועט אים זיכער געבן א געוואלדיגע 'סייעתא דשמיא' נישט נכשל צו ווערן.

ג.

ומינה לא תזוע: דער 'עיקר העיקרים' פון א בחור - 'לימוד התורה'

דער יצה"ר זוכט אוועקצושלעפן דעם בחור פון דער גמרא - מיט אלערליי 'מצוות'

כאטש וואס הדרכה איז בעיקר א זאך וואס דארף גיין בדרך פרט פונעם מדריך צום בחור - וועט מען אבער רעדן עטליכע נקודות בכלליות וואס זענען 'שוה לכל נפש'.

עס איז פארהאן א יצר הרע ביי בחורים, וואס ער רעדט זיי איבער זיך אריינצולאזן אין פארשידענע 'חומרות', פרומקייטן אדער זייטיגע עבודות כדי זייער עיקר דגוש זאל זיין אויף א טפל'דיגער ענין. אבער א בחור דארף וויסן, אז אלס בחור דארף ער לייגן דעם עיקר דגוש אויף 'לימוד התורה', פשוט זיצן און לערנען פלייסג יומם ולילה. ווייל דאס איז דער 'עמוד התווך', דער רוקנבין פון גאנץ עבודת ה' ביי א בחור! דורכדעם וואס א בחור הארעוועט אין תורה מיט א 'גיעה', און זיין גאנצער מוח און מציאות ליגט אין לערנען - ווערט זיין נפש אדורך און אדורך דורכגעבראטן מיט קדושת התורה! און דאס וועט אים שוין נאכדעם עפענען אלע שערים אנוצוקומען צו אלע מיני שלימות! ווייל אלעס איז נכלל אין 'לימוד התורה', ווי עס שטייט (ויקרא ז, לז): 'זאת התורה לעלה למנוחה ולחטאת ולְאִשֶׁם וְלַמְלוּאִים וְלִקְבַח הַשְּׁלָמִים' - דורך די תורה איז מען זוכה צו אלע מדרגות (עי' נועם אלימלך פרשת צו ד"ה זאת).

היינט איז די גאנצע תורה אפן יעדן מענטש א בחור דארף אויסנוצן די היינטיגע באקוועמע און צוגעשטעלטע וועלט - אויף 'לימוד התורה'. אמאל האט א בחור נישט געהאט דעם 'יכולת' אנוצוקומען צו אלע חלקי התורה - ווי ער האט

היינט די מעגליכקייט! אמאל האט א בחור געקענט שטיין און זיך מוטשען שעות לאנג אויף א טייטש-ווארט אין א גמרא וועלכע האט אים אפגעהאלטן פון פארשטיין די גאנצע סוגיא, אבער היינט זענען פארהאן גמרות מיט הערליכע ביאורים אויף יעדעס ווארט, בילדער וועלכע זענען ממחיש יעדע קאמפליצירטע פארזייטישע מציאות אדער פארצווייגטע סוגיא, די טיפסטע 'לומדות' ווערט היינט מוסבר מיט א לייכטע שפראך אז יעדער בחור'ל זאל דאס קענען פארשטיין, יעדע מקצוע האט היינט א ספעציעלן ספר וועלכע איז מלוקט אלץ וואס האט שייכות מיט דער מקצוע, מען קען היינט אויסהערן רעקאדירטע שיעורים אויף גאנץ ש"ס פון די בעסטע מגידי שיעור בטוב טעם ודעת, כמעט אין יעדן גרויסן בית המדרש איז היינט פארהאן א 'היכל התורה' מיט א גרויסע 'אוצר הספרים', און אזוי ווייטער. אין אנדערע ווערטער: דער רבונן של עולם האט פשוט געעפנט אלע שערים אז מען זאל נישט האבן קיין שום אפהאלט צו לערנען תורה 'ויפיל' מען וויל, 'וואו' מען וויל און 'וואס' מען וויל! מיר לעבן היינט אין אן אפגענוע וועלט פון תורה וואס מען קען צוקומען צו אלע חלקי התורה! ממילא, דארף דאס א בחור אויסנוצן צו ליגן אין תורה יומם ולילה! לערנען די שיעורי הישיבה מיט גרויס התמדה, מיטהאלטן די 'שיעורי עיון' וואס מען זאגט אין ישיבה, און קונה זיין די בלעטער בקיאות וואס מען לערנט אין די אנדערע סדרי הישיבה, מאכן זיכער אז ער איז טאקע 'מצליח' אין תורה, און אויב האט ער נאך עפעס צייט אין דער זייט, זאל ער ווייטער לערנען נאך און נאך, און נישט בטל'ן קיין צייט אויף שטותים.

עבודת התפלה גיבט אריין א רייניקייט אין 'לימוד התורה'

לגבי די רייניקייט פון 'לימוד התורה' - פארלאנגט זיך נישט פון א בחור ביים אנהייב, צו לערנען ממש 'תורה לשמה', אבער לכל הפחות מוז עס האבן אזויפיל 'לשמה', אז ער זאל צוגיין דערצו מיט אן ערנסטקייט! ער זאל וויסן: "איך לערן יעצט תורת ה' מסני - און נישט סתם א שיינע און טיפע חכמה!". ליידער זענען פארהאן אזעלכע לומדי'שע בחורים וועלכע לערנען טאקע אסאך תורה, אבער מען קען עס נישט רופן ריכטיג 'קדושת התורה', ווייל עס פעלט אט די מינימאלע ערנסטקייט און יראת שמים וואס מען דארף האבן אינעם צוגאנג צו 'לימוד התורה'! ער לערנט עס ווי א פראפעסיע... עס גייט צו מיט א 'קלות' און מיט אן איבערגעשפיצטקייט, וואס ער נוצט די תורה צו זיין דער קנאקעדיגער 'למדן'... און דערפאר פעלט אויס אויך דער חלק פון 'עבודת התפלה', אז א בחור זאל נעמען ערנסט און אריינלייגן כוחות אין 'עבודת התפלה' - וואס דארט איז נישט שייך צו מיינען קיין 'לומדות', און אזא סארט דאווענען וועט אריינגעבן אן ערנסטקייט אינעם גאנצן 'לימוד התורה', אז ער זאל נישט פארגעסן פונעם רבונן של עולם ביים לערנען.

שטיין ערנסט ביי שמונה עשרה

עבודת התפלה אויף 'למעשה' ביי א בחור, מיינט נישט צו שטיין ביים דאווענען זעקס שעה ווי א חב"ד'סקער 'עובד', נאר מען רעדט פון א פשוט'ן ערליכן דאווענען. דאס הייסט, עס זאל נישט זיין אזא זאך ביי אים ווען גיבט א כַּאֵפ אַפּ א מנחה-מעריב, נאר אלע דריי מאל א טאג זאל ער זיך אוועקשטעלן און דאווענען אן ערנסטע 'שמונה

לֹא רֵעַב לֶחֶם וְלֹא צִמָּא לְמִים כִּי אִם לְשֹׁמוֹעַ אֶת דְּבַר ה':

אייער נדבה

וועט דערלייכטן די אויגן פון נאך א איד

תל"ת אשר משמאי קא זכו לן לזכות את הרבים מיט די וועקנטליכע גליוני "דעהו", וואס ווערן ב"ה געליינט דורך רבבות ישראל הצמאים לדבר ה' מקצה העולם ועד סופו, וועלכע שעפן דערפון א חיות רוחני

מיר דארפן אייער הילף צו דעקן די אסטראנאמישע הוצאות און מיר קוקן ארויס אויף די איינמאל-א-יעריגע הילף פונעם ציבור

הנהנים ומוקירים את גודל התועלת, אונז ארויסצוהעלפן מיט די עבודה"ק לזכות את הרבים

ציפערן פונעם מערכת:

- איבער 200 גליונות שוין ערשינען
- איבער 120 מוקדי הפצה אין איבער 25 שטעט
- איבער 10,000 גליונות געדרוקט/ געפרינט וועקנטליך
- סובסקריבערס שטייגט טויזנטער ערהאלטן אין אימעיל;
- 4 אינהאלטסרייכע מדורים
- א סטעף פון 8 וועקנטליכע כתבים/עורכים/מגיהים
- 20 אחראים אויף די וועקנטליכע הפצה

ווערט א שותף!

א שותף אין די פעולות; א שותף אין די זכותים!

זכות תומך
בהפצת הגליון
לשבוע

\$30 לחודש
(ס"ה \$360 לשנה)

ערהאלט נמתנה:

זכות תומך
בהדפסת גליון
לשבוע

\$50 לחודש
(ס"ה \$600 לשנה)

ערהאלט נמתנה:

זכות שותף
מערכת דעהו

\$100 לחודש
(ס"ה \$1200 לשנה)

ערהאלט נמתנה:

דעם נייעם רייזן ספרי "קובץ גליוני דעהו" - ח"ד אלע גליונות פון נעשפ"ד הנייץ צוזאמגעשטעלט אינאיינעם למען יעמוד ימינו רבים

איר קענט איבערגעבן אייער נדבה 24 שעה אויפן אויטאמאטישן סיסטעם

347.662.3229

פאר גרעסערע הנצחות/זכותים ביטע רופט: 347.628.6055

מגבית גליוני דעהו | שמות - וארא - בא | לזכות את הרבים

הגה"ק רבי יהושע מקוטנא זי"ע

דרכי הצדיקים

סיפורי קודש בדרכם של רבותינו הק' זי"ע

רבי יהושע'לע היה בקי נפלא באופן גאוני ביחוסים משפחות, עד שהיו כמה משפחות שהיה יודע לייחסם עד יוצאי מצרים. והיה יודע זאת ממכה ספרים ישנים וכתבי יחס, וגם היו לו כל מיני מקורות וכתבי יד. פעם אירע עמו מעשה פלא בענין זה. עם הארץ אחד התחתן באחד מן הכפרים בפולין, וחי עם אשתו כמה שנים, ונולדו לו כמה בנים ממנה. ולא ידע כי היא אשת איש לפי שלא נתגרשה מעולם מבעלה הקודם, ואף אחד מאנשי הכפר גם לא ידע מזה, כי לא ידעו ולא הבינו לברר את הענין. אכן אחד כמה שנים נודמן הרבר, ובא בעלה הראשון של האשה להתיישב באותו הכפר, ומיד בהגיעו לשם סיפר כי אשה זו היא אשתו מכבר הימים, והבינו אנשי הכפר כי בעלה השני נשוי לאשת איש ר"ל, וכמובן שנהיה מיד רינון גדול על בניו שהם פסולים לבא בקהל, נבהל זה העם הארץ מאד ולא ידע מה לעשות. בצר לו הלך אל רבי יהושע'לע, וביקש ממנו שימצא איזה היתר לבניו. והוסיף וביקש ממנו כי אם אינו יכול למצוא היתר, הרי הוא מבקש ממנו שיגזור בכח תורתו שהוא ימות, לפי שאין הוא יכול להמשיך לחיות באופן זה. ביקש רבי יהושע'לע שיביאו בפניו את כתובתה הראשונה של אשה זו, מקידושיה של בעלה הראשון שלא גירשה. ולא ידעו מה הוא רוצה, וכי היכן יכולים למצוא כתובה ישנה של זיווג שכבר התבטל לפני הרבה שנים. צייה רבי יהושע'לע שיחפשו ב'בוידעם' (עליות גג) היכן שהתגוררו בתחלה, כי דרך בנות ישראל היה לשמור את הכתובה ב'בוידעם'. הלכו וחיפשו שם היטב, ואכן מצאו את הכתובה, והביאוה אל רבי יהושע'לע. הסתכל בתוכה רבי יהושע'לע לראות מי היו עדי הכתובה, והוא הרי היה בקי נפלא במשפחות, ומיד כשראה את שמות העדים, ענה ואמר כי אלו העדים הם קרובים ופסולים להעיד ביחד, וא"כ נפסלה הכתובה. והוסיף ופסק שאם עדי הכתובה פסולים, לכאורה אין גם עדי קידושין, וביסט את דבריו על המנהג שהיה נהוג בפולין שעדי הכתובה היו ג"כ עדי הקידושין, והיה זה מנהג ברור שכולם נהגו כך, ולכן כנראה שגם הקידושין היו על פי שני עדים פסולים אלו, וא"כ הרי אין וודאות שהייתה אשת איש. ונמצא שאין בניהם אלא ספק ממזרים, ואם כן הרי הם כשרים. ונדבר זה הוא פסק הלכה מחודש מאד. אחר כך התבטא רבי יהושע'לע ואמר: 'לפי מה שראיתי, איך יהודי זה היה כל כך בצער מן המצב, עד שלא היה יכול להמשיך לחיות עם זה, הבנתי בלי שום ספק כי בוודאי יש לזה היתר.'

פעם הגיע יהודי אחד מאנשי פולין אל החזון איש זי"ע והגיש אליו קוויטל, אמר לו החזון איש 'אני אינני רבי, לך אל הרב'ים של החסידים... אמר לו אותו יהודי 'אני חסיד מפולין, והיה לנו רבי שנקרא רבי יהושע'לע מקוטנא, שגם לא היה רבי, אלא שקבעו עליו החסידים שבכח התורה גם יכולים לקרוא קוויטל'עך, ובכך גם החזון איש יכול בכח התורה לקרוא קוויטל'עך. נהנה החזון איש מדבריו, וקרא את הקוויטל שלו.'

כ"ק מרן אדמו"ר מאמשינאו זי"ע היה נכדו של הגה"ק רבי יהושע'לע מקוטנא זי"ע, כי אביו הרה"ק רבי יוסף מאמשינאו זי"ע היה חתנו של הגה"ק בעל נפש חיה זי"ע, שהיה חתנו של רבי יהושע'לע.

רבי יהושע'לע היה גאון עולם ומתמיד נפלא השקוע בתורה באופן נפלא שלא כדרך הטבע, עד שהיה ממש מופשט מזה העולם. בסוף ימיו באו אליו חסידים וקיבלוהו ל'רבי', והיה עורך 'טישיץ' ומקבל קוויטל'עך. והנה לפני שנהג באדמו"רות, היה לו שיעור קבוע בכל ליל שב"ק, שהיה הולך לישון קצת תיכף אחר הסעודה, וכעבור שעה אחת או שתיים היה קם משנתו, והיה הוגה בתורה במשך כל הלילה עד בוקר יום שב"ק. ויהי באחת מן השבועות הראשונים להנהגתו, הגיעו ציבור החסידים אל ה'טישיץ', והנה הרבי איננו. עמדו החסידים והמתינו כשתי שעות, והנה קם רבי יהושע'לע משנתו והגיע לביהמ"ד, והתיישב ללמוד את שיעורו הקבוע. עד שפתאום נעזר ואמר: 'אה, איך האב פארגעסן איך בין געווארן רבי... (אה) שכתתי שנהייתי רבי...), כי היה כ"כ ראשו ורובו שקוע בתורה, עד ששכח שצריך הוא לערוך 'טישיץ'...

פעם בא רבי יהושע'לע לקאצק, וכידוע היה הרה"ק מקאצק זי"ע נוהג בחריפות, ובבוא רבי יהושע'לע אליו שאל אותו: 'דו קאנטט לערנען?' (האם אתה יודע ללמוד?). אבל רבי יהושע'לע לא נבהל ממנו, אלא ענה 'אוי אוי...', כאומר שהוא יודע ללמוד טוב מאד... רצו כמה מן ה'שארפע חסידים' (חסידים חריפים ותקיפים) שנכחו שם לפגוע בו, על כי הוא עונה בהרחבה שכזאת אל רבם. אבל הרה"ק מקאצק הזהירם שלא יגעו בו לרעה, כי הוא אדם גדול.

פעם ישב רבי יהושע'לע באיזה שמחת נישואין יחד עם הרה"ק רבי גרשון הענין מראדזין זי"ע, ושווחו ביניהם בדברי תורה. באמצע שיחתם נכנסו לאיזה ענין בקבלה, ודיברו על מאמר אחד בוזה"ק. לידם שב איזה רב קטן, שלא היה 'בר הכי' להיות בן שיח עם שני גדולי תורה אלו, אבל הוא לא הכיר את מקומו, והתערב כל הזמן בשיחתם והעיר את הערותיו. והם הרי היו שני גאוני עולם, והרב דנן לא רק שלא הבין אפילו את השיחות חולין שלהם, אלא גם לא השכיל לדעת שאין טעם בהערותיו אליהם... וכך גם התערב בשיחתם כאשר דיברו על אותו מאמר בוזה"ק, והעיר כמה הערות. והנה רבי יהושע'לע לא הגיב לדבריו כלום, אבל הרה"ק מראדזין היה נוהג בחריפות, פנה אליו ושאל אותו: 'איר לערנט זוהר?' (אתה לומדים זוהר?), ענה אותו רב בחיוב. שאלו הרה"ק מראדזין: 'פארוואס לערנט איר זוהר?' (למה הינכם לומדים זוהר?), ענה לו הרב: כי ראה כתוב אשר הזוה"ק מסוגל לנשמה ומקדש אותה, ולכן הוא עוסק בזה. אמר לו הרה"ק מראדזין בחריפותו: 'יא, זוהר איז טאקע מסוגל פאר די נשמה, אבער ווער זאגט אז דיין נשמה איז מסוגל פאר זוהר... (אכן, כן) זוהר מסוגל לנשמה, אבל מי אומר כי הנשמה שלך מסוגלת לזוהר...).